

Každé dva týždne bezplatne na Vašom stole e-mailom alebo poštou.

Téma volieb: životné prostredie

Prvý týždeň predvolebnej kampane ukázal, že jednou z najvýbušnejších tém jesenných volieb bude otázka životného prostredia. Liberálna strana pod vedením Stéphen Diona predstavila pod sloganom „Zelený obrat“ jeden zo svojich kľúčových programov – zdanenie emisií uhlíka ako najlepší spôsob boja s klimatickými zmenami. Túto záťaž chce strana kompenzovať znižovaním daní a podnetmi formou daňových prázdnin na stavbu energeticky úsporných domov. Jack Layton, líder Novej demokratickej strany, navrhuje dotovať mestskú hromadnú dopravu a zaviesť emisné limity pre firmy. Ich prekročenie by bolo dodatočne zdanené. Okrem toho prichádza Layton s príslubom osemmiliardovej dotácie na zachovanie a vznik nových pracovných miest, pre ktoré používa označenie „zelené golieriky“. Takéto miesta by mali vzniknúť najmä v automobilových firmách, ktoré čelia ekonomickým problémom a pripravujú prepúšťanie zamestnancov, a umožniť im tak čo najrýchlejší obrat smerom k výrobe vozidiel s nízkou spotrebou. Naproti tomu konzervatívci Stephena Harpera zase chcú daň z nafty a leteckých palív znížiť a argumentujú tým, že v čase, kedy Kanada rovnako ako väčšina západných krajín začína pociťovať dôsledky spomalenia svetovej ekonomiky, musia kanadské firmy dostať podporu a daňové úľavy. Strana zelených na čele s Elisabeth May dúfa, že program daňových úľav firmám, ktoré znížia emisie, jej v tohtoročných voľbách po prvýkrát v histórii prinesie poslanecké mandáty. Väčšina lídrov politických strán sa rozhodla „splatiť“ pohonné hmoty, ktoré spália počas predvolebnej kampane a prispieť na niektorý z inovatívnych ekologických projektov.

www.elections.ca

Kanada a kríza amerického finančného sektora

V súvislosti s finančnou krízou v Spojených štátoch vystúpil v piatok 19. septembra premiér Stephen Harper s oznámením, že kanadská vláda neuvažuje o žiadnej forme finančnej pomoci kanadským inštitúciám a bankám. Ubezpečil Kanadanov, že napriek turbulenciám v USA „zostáva kanadský finančný sektor v kladných číslach a americké ťažkosti by ho nemali ohroziť“. Podľa posledných údajov zverejnených Kanadským štatistickým úradom opustila kanadská ekonomika v druhom štvrtroku tohto roku červené čísla prvého štvrtroku, ktoré signalizovali riziko recesie a HDP vzrástol za toto obdobie v medziročnom porovnaní o 0,3 %. Nič sa ale nemení na fakte, že sa výkonnosť ekonomiky v prvom polroku 2008 ocitla na svojom minime od počiatku 90. rokov 20. storočia. Analytici poukazujú, že hlavnou príčinou je silnejúci kanadský dolár a pokles vývozu do USA, ktoré sú hlavnou destináciou kanadských exportérov. Najviac postihnutými sektormi sú lesníctvo, automobilový a ťažobný priemysel, čo je spôsobené zníženým dopytom amerického trhu po týchto komoditách. www.statcan.ca

Kanadský jednotný vnútorný trh

Dôležitým krokom, ktorý by mal v blízkej budúcnosti napomôcť zvýšiť konkurencieschopnosť kanadských firiem, je bezbariérový vnútorný trh medzi jednotlivými kanadskými provinciami. Premiéri všetkých provincií sa na svojom samite Rady federácie (Council of the Federation) v júli 2008 v Québecu dohodli na kľúčových dodatkoch Dohody o vnútornom trhu (Agreement on Internal Trade, AIT) z roku 1995, ktorá je základným dokumentom na zavádzanie jednotného kanadského trhu, ale doposiaľ bohužiaľ nespĺnila očakávania. Hoci článok 121 Ústavného zákona z roku 1867 zaručuje bezbariérový pohyb kanadských výrobkov vo všetkých provinciách, netarifné prekážky (ako sú napríklad vnútorné regulácie jednotlivých provincií pri certifikácii výrobkov alebo

uznávaní kvalifikácie ľudí v praxi) bránia voľnému pohybu tovaru, investícií aj osôb (napr. provinciálny predpis zakazuje v Québecu predaj žltého margarínu, ktorý je bežne k dispozícii v obchodoch v ostatných provinciách a prikazuje, aby bol margarín biely). Odhaduje sa, že tieto prekážky stoja kanadskú ekonomiku až 14 miliárd dolárov ročne. Dodatky k AIT umožnia jednoduchšiu mobilitu pracovnej sily. Od 1. apríla 2009 tak budú kvalifikácie a diplomy automaticky platiť v ostatných provinciách. Základnou slabinou AIT bola zlá vymáhateľnosť tejto dohody, preto sa premiéri dohodli na novom mechanizme urovnávania sporov medzi provinciami (vrátane peňažných pokút až do výšky 5 miliónov dolárov pri jej nedodržiavaní). Zároveň budú do 1. januára 2009 do AIT doplnené články o energetike a upravené články o poľnohospodárskych výrobkoch. Asociácia kanadských výrobcov a vývozcov víta najmä zlepšenie pracovnej mobility, pretože podľa jej prieskumov až tretina firiem nemôže zvyšovať svoj vývoz kvôli nedostatku kvalifikovaných pracovných síl.

www.councilofthefederation.ca

Nunavut schválil zákon na ochranu inuitského jazyka

Zákonodarcovia teritória Nunavut jednohlasne odhlasovali 18. septembra zákon na ochranu inuitského jazyka inuktitutu a jeho dialektov (najmä innuinaqtunu), ktorý garantuje Inuitom právo hovoriť svojim jazykom, podporovať jeho aktívne používanie a chrániť tak jeden z dôležitých prvkov inuitskej kultúry. Završuje sa tým viac ako osemročný legislatívny proces. Zákon má umožniť všetkým 30 tisícom obyvateľov polárneho teritória používať jazyk ich predkov pri styku s úradmi, v obchodoch, reštauráciách alebo firmách. Podľa tohto zákona bude od júla budúceho roka vyučovanie inuitského jazyka povinné v prvých troch rokoch školskej dochádzky a od roku 2019 vo všetkých triedach škôl teritória Nunavut. Miestne úrady budú povinné poskytovať služby v inuitskom jazyku od septembra 2012. Inuktitut je jediným z troch jazykov pôvodných obyvateľov, ktorým hovorí dostatočné množstvo ľudí a je možné ho uchovať, jeho životaschopnosť je ale veľmi ohrozená. Sčítanie obyvateľstva ukázalo, že iba 64 % Inuitov hovorí doma inuktitutom, čo predstavuje pokles o viac ako 10 % oproti sčítaniu z roku 1996. Štúdia ukázala, že tento pokles je najmarkantnejší u mladých ľudí, ktorí čím ďalej tým častejšie používajú angličtinu.

www.gov.nu.ca

Viete že...

väčšina Inuitov používa na písanie v inuktitute a innuinaqtune tzv. qaniujaaqpait, teda spôsob založený na 60 znakov predstavujúcich slabiky? Tento sylabický systém vyvinuli misionári na konci 19. storočia a využíval sa aj pri zápise jazyka Krí. Druhým spôsobom písania v inuktitute je tzv. qaliujaaqpait využívajúci latinu. V 70. rokoch 20. storočia boli obidva spôsoby písania štandardizované. V prípade sylabického zápisu boli pôvodné znaky nahradené presnejšími fonetickými prepismi slabík tak, aby sa čítanie a písanie zjednodušilo. Vláda Nunavutu vytvorila font Pigiarniq, ktorý je vhodný na písanie v inuktitute na počítači. Na stránkach Úradu jazykového komisára Nunavutu je možné stiahnuť si programy na písanie v sylabických znakoch aj programy na konverziu textu z latinu do qaniujaaqpait. <http://langcom.nu.ca>

KVÍZ O KANADE

Aké sú oficiálne jazyky teritória Nunavut? (Odpoveď a novú otázku nájdete v ďalšom vydaní Mozaiky.) Odpoveď z minulého čísla: „Slnecnými“ mestami Kanady sú Regina a Winnipeg.